

คนรุ่นใหม่กับการพัฒนาประเทศไทย

ประเวศ วะสี

๑.

คนรุ่นใหม่มีจำนวนมากและเป็นอนาคตของประเทศ

คนรุ่นใหม่เป็นคำหลวมๆ หมายถึงคนอายุยังไม่มากนัก คนมีความคิดใหม่ๆ หรือคนที่มีความกระตือรือร้น หรือมีไฟที่จะพัฒนาประเทศไทย คนเหล่านี้มีจำนวนมากและเป็นอนาคตของประเทศไปอีกยาวไกล คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสมัยใหม่ในแขนงวิชาต่างๆ หลายคนได้รับปริญญาโทหรือปริญญาเอก จากภายในประเทศก็มี จากต่างประเทศก็มี คนเหล่านี้ล้วนแต่มีความรักชาติ และอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ แต่ไม่ทราบว่าจะจับแง่มุมไหนหรือเข้ามาได้อย่างไร เพราะระบบการพัฒนาประเทศที่เป็นทางการเป็นระบบปิด ที่คนในสังคมเข้าร่วมด้วยยาก ถ้าคนรุ่นใหม่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ซึ่งมีหลายด้านตามความชอบหรือความถนัด จะเป็นพลังมหาศาลในชาติ และต่อเนื่องไปได้ยาวนานเพราะคนรุ่นใหม่อายุยังไม่มาก อนาคตยังยาวไกล ต่างจากผู้อาวุโสที่อดีตยาวอนาคตสั้น แต่ถ้าต่อเชื่อมกันก็น่าจะดี ฉะนั้นถ้ามีการส่งเสริมบทบาทของคนรุ่นใหม่กับการพัฒนาประเทศไทยน่าจะเป็นสิ่งที่ดี

๒.

คนรุ่นใหม่กับประเด็นการพัฒนาประเทศไทย

คนรุ่นใหม่มีความรู้และทักษะทางเทคนิคในแขนงใดแขนงหนึ่งตามที่เรียนมา แต่มักไม่เข้าใจประเด็นการพัฒนาประเทศไทย การทำงานโดยเอาเทคนิคเป็นตัวตั้ง อย่างที่ทำทั่วไปในมหาวิทยาลัยมักเข้าไม่ถึงการพัฒนา ถ้ากลับกันคือเอาการพัฒนาเป็นตัวตั้งแล้วเอาเทคนิคเป็นเครื่องมือ ก็จะเริ่มต้นได้ และทำให้เกิดความก้าวหน้าเป็นลำดับๆ ไป ฉะนั้นจุดคานงัดของเรื่องนี้จึงอยู่ที่ทำให้คนรุ่นใหม่เข้าถึงประเด็นการพัฒนาประเทศไทย

ขณะนี้ภาคีพัฒนาประเทศไทยในเรื่องต่างๆ อยู่มากพอสมควร จึงควรมีการเข้าหากัน คือคนรุ่นใหม่แสวงหาว่ามีใครทำเรื่องดีอยู่บ้างแล้วเข้าไปร่วม ขณะเดียวกันภาคีพัฒนาประเทศไทยก็ควรสนใจคนรุ่นใหม่ และพยายามชักชวนให้มาทำงานร่วมกัน

ในแต่ละจังหวัดคนรุ่นใหม่อาจรวมตัวกันเป็น “ชมรมคนรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาประเทศไทย จังหวัด...” หรือจะก่อตั้งเป็นมูลนิธิพัฒนาจังหวัด หรือในชื่ออื่นใดก็ได้แล้วแต่ องค์กรเหล่านี้ทำการสำรวจข้อมูลว่ามีใครกำลังทำอะไรดีอยู่บ้างในจังหวัด และในประเทศ ฐานข้อมูลนี้จะทำให้คนรุ่นใหม่มี “แผนที่เดินทาง” ว่าต้องการร่วมทำอะไร หรือทำเรื่องใหม่ที่ยังไม่มีใครทำได้

ขณะเดียวกันภาคีพัฒนาประเทศไทยก็อาจประชุม “ภาคีพัฒนาประเทศไทย” ทั้งในระดับชาติ และระดับจังหวัด และชักชวนให้คนรุ่นใหม่เข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อเห็นประเด็นการพัฒนาประเทศไทย

๓.

ตัวอย่างประเด็นพัฒนาประเทศไทย

๑๓ ประเด็นพัฒนาประเทศไทยที่ยกมาเป็นเพียงตัวอย่าง แต่ใครๆ ก็สามารถเพิ่มเติมได้อย่างเต็มที่ ประเด็นได้แก่

๑. ปฏิรูปประเทศ เรื่องนี้กลายเป็นระบียบวาระแห่งชาติไปแล้วที่มีคนร่วมคิดร่วมทำจำนวนมาก และมีกลไกที่เป็นทางการเกิดขึ้นคือ สถาปนาปฏิรูป การปฏิรูปประเทศไทยนั้นจะครอบคลุมหลายเรื่องและต้องทำเป็นระยะยาว คนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจจะติดตามและเข้าร่วมเรื่องนี้ได้โดยไม่ยาก

รูปที่ ๑ ตัวอย่างประเด็นการพัฒนาประเทศไทย

เนื่องจากเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ สื่อมวลชนจะรายงานเรื่องนี้ตลอดเวลา ประเด็นอื่นๆที่จะกล่าวตามมาเกือบทั้งหมดก็จะรวมอยู่ในการปฏิรูปประเทศไทยด้วย

๒. **ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง** เรื่องการคืนอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองให้ได้มากที่สุดจะเป็นเรื่องสำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งในการปฏิรูปประเทศไทย ซึ่งในขณะนี้ก็มีความเคลื่อนไหวในพื้นที่กันแล้วในรูปของชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง ในเรื่องนี้จะต้องการคนรุ่นใหม่เข้าไปร่วมมากที่สุดเพราะพื้นที่มีมากทุกจังหวัด และกระบวนการจัดการตนเองมีประเด็นมากมาย เช่น การจัดการพัฒนาอย่างบูรณาการ เศรษฐกิจชุมชน สุขภาพชุมชน สถาบันการเงินของชุมชน การท่องเที่ยวชุมชน ระบบข้อมูลข่าวสารชุมชน ฯลฯ

เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานของประเทศ การพัฒนาต้องทำให้ฐานของประเทศแข็งแรงประเทศจึงจะมั่นคง ถ้าคนรุ่นใหม่เข้าไปทำงานกับชุมชนท้องถิ่นกันให้มากๆ จะเข้าใจประเด็นประเทศไทย และสามารถเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆต่อไป

มีองค์กรหลายองค์กรส่งเสริมชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง เช่น พอช. สสส. สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา สภาพัฒนาการเมือง โครงการในพระราชดำริ มูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิปิดทองหลังพระ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน ฯลฯ

๓. **ปฏิรูปการศึกษา** ก็พูดกันอยู่ทั่วไปว่าการศึกษาไทยอ่อนแอจำเป็นต้องมีการปฏิรูป แต่ก็ปฏิรูปกันมาหลายครั้งแล้วไม่ประสบความสำเร็จต้องตีประเด็นให้แตกต่างที่ปฏิรูปไม่สำเร็จเพราะอะไร ระบบการศึกษาที่ติดขัดน่าจะอยู่ที่ ๒ เรื่องใหญ่ๆ คือ

ก. **ระบบการศึกษาที่อยู่ในปัจจุบันเป็นระบบควบคุม** ในขณะที่การศึกษาควรเป็นความมั่งคั่งอย่างหลากหลายอันไม่มีที่สิ้นสุด การปฏิรูปต้องเลิกระบบควบคุม เปลี่ยนเป็นระบบส่งเสริมความมั่งคั่งอย่างหลากหลาย ไม่ควบคุมให้มีมาตรฐานเดียว

ข. **ฐานการเรียนรู้อยู่ที่การท่องหนังสือ** ทำให้ทำอะไรๆไม่เป็น ควรเปลี่ยนฐานการเรียนรู้ไปเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ

เพื่อให้สอดคล้องกับข้อ (๒) ข้างต้น ชุมชน ท้องถิ่น จังหวัดจัดการตนเอง ควรจะจัดการการศึกษาเองด้วยให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ขณะนี้มีประชาคมจังหวัดบางจังหวัด เริ่มต้นจากจังหวัดกระบี่จัดตั้งสภาการศึกษาจังหวัด ที่ไม่ใช่สภาการศึกษาของทางราชการ แต่เป็นความร่วมมือของทุกฝ่าย สภาการศึกษาจังหวัดจะเป็นเครื่องมือของการปฏิรูปการศึกษาของจังหวัด

สสค.(สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน) ซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ทำงานปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อคนทั้งมวล โดยเอาจังหวัดเป็นตัวตั้งมา ๓ ปีเศษ องค์กรนี้กำลังจะปรับตัวโดยมีพระราชบัญญัติรองรับให้เป็นเครื่องมือการทำงานเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิบัติการศึกษา

๔. **เครือข่ายเยาวชนทุกตำบล** ในทุกตำบลควรมีการส่งเสริมเยาวชนให้รวมตัวกันทำเรื่องดีๆ โดยมีผู้ใหญ่สนับสนุน เครือข่ายเยาวชนสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นทุกตำบลและเชื่อมโยงกันระหว่างตำบลทั่วประเทศจะเป็นอนาคตของประเทศที่ดีเยี่ยม ถ้าสมาคมอบต.จังหวัด หอการค้าจังหวัด มูลนิธิพัฒนาจังหวัด หรือชมรมคนรุ่นใหม่พัฒนาจังหวัด สามารถร่วมกันทำงานในเรื่องนี้ได้จะเป็นการดีมาก สสส. หลายสำนักอยู่ในข่ายที่จะสนับสนุนเรื่องนี้ได้
๕. **ธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)** เรื่องสังคมมีมากแต่เงินที่สนับสนุนมีไม่พอ ในต่างประเทศโดยเฉพาะที่อังกฤษได้ค้นพบรูปแบบการทำงานเพื่อสังคมที่เรียกว่า Social Enterprise หรือการประกอบการเพื่อสังคม คือทำธุรกิจที่ไม่ขาดทุนที่ทำประโยชน์ต่อสังคมไปด้วยขณะเดียวกัน ในประเทศอังกฤษเมืองเคิร์กเช่นนี้เกิดขึ้นกว่า ๘๐,๐๐๐ องค์กร ในประเทศไทยก็มีเช่น สมคมพัฒนาประชากรและชุมชน ของคุณมีชัย วัชรไวยยะ และสำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน แต่ยังมีไม่มาก เป็นเรื่องที่มีอนาคตยาวไกลที่คนรุ่นใหม่ควรให้ความสนใจ สสส. และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความสนใจเรื่องนี้ สภาหอการค้าไทย คงจะเข้ามาสู่เรื่องนี้ในเวลาไม่ช้า
- ถ้าคนรุ่นใหม่รวมตัวกันทำธุรกิจเพื่อสังคมชนิดหนึ่งจะมีประโยชน์มาก คือ ธุรกิจเชื่อมโยงผู้บริโภคในเมืองกับผู้ผลิตในชนบทที่ทำเกษตรยั่งยืน ถ้าเชื่อมต่อได้จะทำให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน เพราะพลังผู้บริโภคคือพลังที่ยิ่งใหญ่ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน
๖. **ปฏิรูประบบความยุติธรรม** ความยุติธรรมที่ถูกต้องรวดเร็ว ทัวถึง ไม่แพง คนเข้าถึงได้ ซึ่งรวมทั้งระบบตำรวจ อัยการ ศาล ทนาย ความยุติธรรมชุมชน มีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แต่เป็นระบบที่ซับซ้อนและยาก ปฏิรูปได้ยาก แต่ก็จำเป็นต้องปฏิรูป และมีเครื่องมือเพื่อการปฏิรูป การเรียนรู้จากการปฏิรูประบบสุขภาพอาจช่วยให้เกิดความคิดได้บ้าง
๗. **การต่อต้านคอร์รัปชัน** จะต้องเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนในสังคมเข้าร่วมอย่างเข้มข้น ขณะนี้เมืองเคิร์กต่อต้านคอร์รัปชันเป็นหัวหอกที่มียุทธศาสตร์การทำงานอย่างเป็นระบบ ควรที่คนรุ่นใหม่จะให้ความสนใจ

๘. **การสร้างความเป็นธรรม** การมีความเหลื่อมล้ำมากเกินไป กำลังเป็นปัญหาใหญ่ทั่วโลก เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า 99:1 คือการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อคน ๑ เปอร์เซนต์ ที่ร่ำรวยเท่านั้น คนจนไม่ได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ ประเทศต้นแบบประชาธิปไตย เช่น อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ก็มีความเหลื่อมล้ำสุดๆ ฉะนั้นระบอบประชาธิปไตยเมื่อเจอกับระบบทุนนิยมก็ไม่สามารถดำรงความเป็นธรรมได้ ความเหลื่อมล้ำที่มากเกินไปนำไปสู่ปัญหาทางสุขภาพและทางสังคมมากมาย รวมทั้งความขัดแย้งและความรุนแรงด้วย ประเทศไทยก็ได้ชื่อว่ามี ความเหลื่อมล้ำมาก บางคนว่ามากที่สุด ในเอเชีย จึงควรมีการทำงานเพื่อสร้างความเป็นธรรมอย่างเข้มแข็ง น่าจะมีการก่อดำเนินการเป็นสถาบันเพื่อความเป็นธรรม
๙. **พุทธศาสนากับการพัฒนาประเทศไทย** ประเทศไทยมีวัดประมาณ ๓๐,๐๐๐ วัด พระสงฆ์ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ รูป สามเณรประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ รูป มีหลักธรรมที่ลึกซึ้ง มีประชาชนที่เลื่อมใสศรัทธาจำนวนมาก ยังศาสนวัตถุและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องอีกมหาศาล เหล่านี้เป็นทรัพยากรเพื่อการพัฒนาของชาติ ถ้ามีการบริหารจัดการที่เหมาะสมในเรื่องพุทธศาสนากับการพัฒนาประเทศไทย อาณิสสจะตกอยู่แก่ประเทศและมหาชน
๑๐. **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและสันติภาพ** คู่ขัดแย้งใหญ่ในโลกคือสหรัฐอเมริกา กับโลกมุสลิม สหรัฐอเมริกานั้นถูกคนยิวในประเทศจับเป็นตัวประกัน ทำให้ต้องเข้าข้างอิสราเอล ซึ่งพาเข้าไปเผชิญหน้ากับอาหรับและโลกมุสลิมเกือบ ๒,๐๐๐ ล้านคน ความขัดแย้งคู่นี้จะปั่นออกไปเป็นเรื่องราวต่างๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประเทศไทยจะถูกอเมริกาดึงไปก็อันตราย ถูกมุสลิมดึงไปก็อันตราย เราจึงไม่ควรนิ่งเฉย และถูกกระทำ แต่เป็นฝ่ายรุกเรื่องสันติภาพ ประเทศไทยควรจะสร้างคนเก่งๆ ในระดับโลก ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและสันติภาพ ประเทศมหาอำนาจคงจะสร้างสันติภาพไม่ได้เพราะเป็นคู่กรณีเสียเอง ไทยมีวัฒนธรรมแห่งความยืดหยุ่นประนีประนอม ควรจะยกระดับตัวเองไปมีบทบาทในโลก
๑๑. **การพัฒนานโยบายสาธารณะ** นโยบายสาธารณะเป็นเรื่องสำคัญเพราะมีผลกระทบ ต่อทุกองคาพยพของสังคม นโยบายสาธารณะที่ไม่ดีก่อผลเสียหายใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ ที่ผ่านมาสังคมไทยปล่อยให้การกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นเรื่องของนักการเมืองเท่านั้น โดยมหาวิทยาลัยเกือบไม่มีบทบาทอะไรเลย บ้านเมืองวิกฤตก็เป็นเพราะเหตุนี้ ต่อไปภาคสังคมและภาควิชาการต้องสามารถพัฒนานโยบายสาธารณะคนรุ่นใหม่จำนวนหนึ่ง ควรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการพัฒนานโยบายสาธารณะ
๑๒. **การสื่อสารเพื่อพัฒนาประเทศ** ทุกวันนี้ช่องทางสื่อสารมีมากขึ้นเรื่อยๆ จนในอนาคตอันใกล้คนทั้งหมดจะเชื่อมโยงถึงกัน ถ้ามีสารที่มีเสน่ห์โดนใจผู้คนมีประโยชน์ ที่ถูกส่งเข้าไปสู่

ช่องทางสื่อ สังคมจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรจะมีสถาบันยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อพัฒนาประเทศไทย มีคนทำงานที่เข้าใจประเด็นประเทศไทย แล้วสังเคราะห์เป็นสารที่จะสื่อด้วยช่องทางต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงการสร้างเป็นละครและภาพยนตร์ดีๆด้วย ซึ่งจะมีผลกระทบโดยกว้างขวางลึกซึ้งรวดเร็ว คนรุ่นใหม่ควรอย่างยิ่งที่จะเข้าไปทำยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อพัฒนาประเทศไทย

๑๓. **พลังพลเมืองที่เข้มแข็งและการมีผู้นำจำนวนมาก** ในเวลา ๘๒ ปี ที่มีความพยายามพัฒนาประชาธิปไตย เราสนใจแต่การสร้างกลไกทางการเมือง แต่ไม่สนใจการสร้างสังคมประชาธิปไตย จึงไม่สำเร็จแล้วแทบจะเกิดวิกฤตการณ์ทุกปี เพราะกลไกที่ปราศจากฐานทางสังคมก็กลายเป็นกลไกที่ง่ายไปต่างๆ สังคมประชาธิปไตยเป็นฐานของการเมืองประชาธิปไตย สังคมประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยพลังพลเมืองที่เข้มแข็ง อันได้แก่ประชาชนที่มีจิตสำนึกในเรื่องของส่วนรวม มีความสุจริต มีความรับผิดชอบ รวมตัวร่วมคิดร่วมทำในเรื่องของส่วนรวม มีความสุจริต มีความรับผิดชอบ รวมตัวร่วมคิดร่วมทำในเรื่องของส่วนรวม เป็นพลังทางสังคมที่เข้มแข็งที่กำกับตรวจสอบให้เกิดความถูกต้อง

การสร้างพลังพลเมืองต้องเป็นระเบียบวาระแห่งชาติที่ทุกภาคส่วนร่วมสร้าง เช่น ในระบบการศึกษาทั้งหมด ในภาคธุรกิจ ในระบบราชการ ในกองทัพ ในสถาบันทางศาสนา ในชุมชนท้องถิ่น ฯลฯ

โดยที่พลังพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยชี้ขาดอนาคตของประเทศ ควรมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และบัญญัติเครื่องมือที่เป็นอิสระและทรงพลังในการเสริมสร้างพลังพลเมือง เช่น กองทุนเสริมสร้างพลังพลเมือง และสถาบันส่งเสริมการสร้างผู้นำ

เรื่องการสร้างพลังพลเมืองและผู้นำ เป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่งที่คนรุ่นใหม่ควรให้ความสนใจ

ข้างต้นคือตัวอย่างประเด็นการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งก็อาจจะมีย่ออย่างอื่นและประเด็นแยกย่อยออกไปได้อีกมาก

๔.

การส่งเสริมบทบาทคนรุ่นใหม่กับการพัฒนาประเทศไทย

๑. การก่อตัวของโครงการคนรุ่นใหม่กับการพัฒนาประเทศไทย มีบุคคลและองค์กรจำนวนหนึ่งก่อตัวกันขึ้นทำโครงการ ในขั้นต้นประกอบด้วย

- สภาหอการค้าไทย
- สสส.
- มูลนิธิ “คนไทย”
- โครงการ “ผู้นำแห่งอนาคต”
- สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

๒. การจัดประชุมทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

- เอกสารแนวคิดแนวทาง
 - จัดประชุมจุดประกาย “คนรุ่นใหม่กับการพัฒนาประเทศไทย” กับสื่อมวลชน ให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมเสนอแนะอย่างเต็มที่
 - จัดประชุมใหญ่เรื่อง “คนรุ่นใหม่กับการพัฒนาประเทศ” เป็นการประชุมเปิดที่เชื้อเชิญคนรุ่นใหม่เข้าร่วมมากที่สุด
 - หลักการจุดประกายและประชุมใหญ่ ส่วนหนึ่งของคนที่เกิดความบังคลาใจก็ไปขับเคลื่อนกันเองในทางต่างๆ กัน
 - ในแต่ละจังหวัด หอการค้าส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันตั้งชมรมคนรุ่นใหม่กับการพัฒนาจังหวัด หรือมูลนิธิพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือ
 - องค์กรที่ทำงานเฉพาะประเด็นอาจเป็นเจ้าภาพจัดสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการสำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจในประเด็นนั้นๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการร่วมงานกันต่อไป
 - โครงการ “ผู้นำแห่งอนาคต” ประสานงานการพัฒนาผู้นำโดยองค์กรต่างๆ
 - สภาหอการค้า อาจจัดให้มีสำนักงานโครงการ “คนรุ่นใหม่กับการพัฒนาประเทศ” เพื่อประสานงานการพัฒนาในเรื่องนี้
 - ภาควิชาโครงการอาจจัดให้มีสัมมนาใหญ่เรื่องนี้ปีละครั้ง เพื่อติดตามความก้าวหน้า และเสนอแนะในการก้าวต่อไป
-